

บทที่ 6

ทฤษฎีการขัดแย้ง (Conflict Theory)

ความนำ

ทฤษฎีแม่บทที่สำคัญอีกทฤษฎีหนึ่งของสังคมวิทยาคือ ทฤษฎีการขัดแย้ง (conflict theory) เนื้อหาสาระของทฤษฎีสัมัยใหม่ของทฤษฎีนี้สืบเนื่องมาจากแนวความคิดของนักสังคมวิทยาชาวเยอรมันสองคนคือ Karl Marx และ Georg Simmel ซึ่งเป็นบุคคลร่วมสมัยกับบรมครูของนักการหน้าที่ (Functionalists) ในปัจจุบันขัดแย้งขณะนี้จึงเป็นหนึ่งความคิดของ Marx และ Simmel เช่นเดียวกับที่นักการหน้าที่เป็นหนึ่งความคิดของนักอินทรีย์ศาสตร์ (Organicists) เช่น August Comte และ Herbert Spencer เป็นต้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจทฤษฎีการขัดแย้งอย่างแจ่มแจ้ง จึงต้องศึกษาความคิดของ Marx และ Simmel กันเป็นเบื้องต้น

ทฤษฎีการขัดแย้ง แม้จะถือกำเนิดในยุโรปในเวลาไล่เลี่ยกับทฤษฎีการหน้าที่ แต่เพิ่งจะได้รับการสนใจเอาใจใส่ในสหรัฐอเมริกาเมื่อไม่นานมานี้ คือราวช่วงหลังทศวรรษ 1950 โดยมีข้อเขียนของนักสังคมวิทยา เช่น David Lockwood (Some Remarks on the "Social System" British Journal of Sociology 7 June 1956) วิจารณ์ทฤษฎีการหน้าที่ของ Parsons ว่าเน้นเรื่องระเบียบสังคม ความสมดุลและกลไกในการรักษาดุลยภาพ และความเป็นระเบียบมากเกินไป จนมองเห็นความไม่มั่นคง การเสียระเบียบและการขัดแย้งว่า เป็นพฤติกรรมเสียระเบียบไปเสียหมด

ความจริงสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตสังคมของมนุษย์ เท่า ๆ กัน ความเป็นระเบียบ ความสมดุลในสังคมนั่นเอง เพียงแต่เป็นคนละด้านของชีวิตเท่านั้น นอกจากนั้น Lockwood ยังยืนยันด้วยว่า มีกลไกบางอย่างในสังคมที่ทำให้การขัดแย้งเกิดขึ้นในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น เช่น

1. การที่บุคคลมีอำนาจไม่เท่ากัน ทำให้คนมีอำนาจมากถือโอกาสเอาเปรียบผู้มีอำนาจน้อย ทำให้เป็นแหล่งที่มาของความตึงเครียด และการขัดแย้งในสังคม

2. การที่สังคมมักมีของหายากอยู่อย่างจำกัดเป็นเหตุให้ต้องมีการต่อสู้ดิ้นรน เพื่อให้ได้ส่วนแบ่งจากของที่มีอยู่จำกัดนั้น และ

3. ในสังคมมักมีกลุ่มต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายไม่เหมือนกัน กลุ่มเหล่านี้จึงต้องแข่งขันช่วงชิงกันบรรลุเป้าหมายนั้น อันเป็นเหตุให้ต้องมีการกระทบกระทั่งระหว่างกลุ่มได้ ดังนั้น การขัดแย้งจึงเป็นสิ่งธรรมดา หรือความจริงในชีวิตสังคมอย่างหนึ่ง มิได้เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนแต่อย่างใด การที่ไม่ศึกษาด้านนี้ของชีวิตหรือการกล่าวหาว่าสิ่งเหล่านี้เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนจึงไม่ถูกต้อง นักสังคมวิทยาอเมริกันจึงได้เริ่มหันมาสนใจทฤษฎีการขัดแย้งกันขึ้น ภายหลังจากทฤษฎีการหน้าที่นิยมได้ครอบครองความคิดของนักสังคมวิทยาอเมริกันมาเป็นเวลาหลายทศวรรษ